

PRIKAZ PROGRAMA

*Imam stav – program prevencije korištenja duhana,
alkohola i drugih sredstava ovisnosti*

Sljedeće dvije godine, u sklopu europskog projekta Hrvatska je dobila priliku adaptirati i implementirati program Unplugged - prevencija korištenja duhana, alkohola i drugih sredstava ovisnosti (pod hrvatskim nazivom IMAM STAV). U projekt su uključene još četiri europske zemlje, a vodi ga Mentor Foundation International (Velika Britanija). Nositelj programa u Hrvatskoj je Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet. Program će se implementirati u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje te uz podršku Ureda za suzbijanje zlorabe opojnih droga Vlade Republike Hrvatske.

Program Unplugged je nastao inicijativom European Union Drug Abuse Prevention (EU-Dap) i provodi se već 5 godina u 7 europskih zemalja - Austrija, Belgija, Njemačka, Grčka, Italija, Španjolska i Švedska. Znanstvena evaluacija učinkovitosti programa pokazala je kako je program učinkovit u (1) odgođi prvog uzimanja sredstava ovisnosti (pušenje, alkohol, druge droge) te (2) smanjenju korištenja alkohola, duhana i kanabisa kod mladih uključenih u program.

Program, kao i njegovo širenje, podržava European Center on Drugs and Drug Addiction (EMCDDA).

Program je baziran na učenju životnih vještina i konceptu socijalnih utjecaja te time (1) promiče pozitivno i zdravo ponašanje te (2) utječe na prevenciju korištenja sredstava ovisnosti (pušenje, korištenje alkohola i drugih sredstava ovisnosti).

Tijekom školskih godina 2009./10. i 2010./11. program će se testirati u 13 osnovnih škola s područja Zagreba i okolice s ciljem provjere kulturološke osjetljivosti programa te provjere razine učinkovitosti u hrvatskom kontekstu. U projekt su uključene sljedeće škole: OŠ A.G.Matoš, Zagreb; OŠ Trnsko, Zagreb; OŠ Prečko, Zagreb; OŠ Žitnjak, Zagreb; OŠ Luka, Sesvete; OŠ Stenjevec, Zagreb; OŠ A. Cesarca, Zagreb; OŠ Sesvetska Sela, Sesvete; OŠ Velika Mlaka, Velika Gorica; OŠ Rudeš, Zagreb;

OŠ N. Hribar, Velika Gorica; OŠ dr. V. Žganca, Zagreb i OŠ Vukovina, Vukovina.

Program sadrži dvije komponente: komponentu za učenike i komponentu za roditelje.

S učenicima 6-tih razreda se, kroz 12 radionica, radi na informiranju i normativnim uvjerenjima te razvijanju intrapersonalnih i interpersonalnih vještina. Radionice provode učitelji koji imaju nastavu u šestim razredima uz podršku socijalnih pedagoga – stručnih suradnika u školi.

S roditeljima se u tri dvosatna susreta obrađuju sljedeće teme: (1) „Bolje razumjeti adolescenta“, (2) „Odgajati adolescenta znači rasti zajedno“ i (3) „Dobar odnos s djetetom znači i postavljanje pravila i granica“. Sastanke s roditeljima vode socijalni pedagozi iz škole uz prisutnost učitelja.

Program uključuje trening/edukaciju učitelja i stručnih suradnika koji će program provoditi. Edukaciju/trening učitelja i stručnih suradnika – socijalnih pedagoga provest će, u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje, tim stručnjaka¹ s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu koji će ujedno provoditi superviziju i pružati podršku tijekom izvođenja cijelog programa.

U projektu je pažljivo planirana i evaluacija učinkovitosti programa. U prvom ciklusu program će biti implementiran u 5 osnovnih škola, dok će 6 škola biti kontrolne škole. U evaluaciji će se koristiti „Upitnik o znanju, stavovima i ponašanju vezanima uz cigarete, alkohol i uporabu droga“ koji će učenici ispunjavati prije i poslije provedbe programa. Uz navedeno, prate se i svi ostali preventivni programi koji se provode u školama (ili su se provodili) kako bi se isključio njihov utjecaj na rezultate evaluacije učinkovitosti. Za evaluaciju učinka odgovoran je Piedmont Centre for Drug Addiction Epidemiology (OED), Sveučilište u Torinu, Italija.

Rezultati evaluacije učinka programa te dosadaš-

¹ doc.dr.sc. Martina Ferić Šlehan, dr.sc. Valentina Kranželić, dr.sc. Neven Ricijaš, dr.sc. Tihana Novak, Martina Lotar

nja iskustva pokazuju mnogo dobiti od implementacije programa. U Tablici 1. prikazane su očekivane dobiti na razini direktnih korisnika (djece i roditelja), razini škole i učitelja te na razini zajednice.

Nakon završetka projekta, ako rezultati evalu-

acije pokažu očekivane rezultate, program će biti ponuđen za provođenje u svim osnovnim školama Republike Hrvatske. Edukacija/trening za provođenje projekta, kao i podrška prilikom provođenja programa, bit će osigurana od strane stručnog tima Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta.

Tablica 1. Očekivane dobiti od implementacije programa *Imam stav*:

Dobiti za djecu i roditelje	<ul style="list-style-type: none"> • povećana senzibilizacija o zdravim načinima života i znanja (svjesnosti) o socijalnim utjecajima • odgoda prvog uzimanja sredstava ovisnosti (cigareta, alkohol, druge droge) • poboljšano znanje, vještine i stavovi koji se odnose na zdrava ponašanja i korištenje sredstava ovisnosti, smanjenje korištenja alkohola, duhana i kanabisa kod mladih • smanjenje šanse za buduće korištenje
Dobiti za školu	<ul style="list-style-type: none"> • implementacija kvalitetnog preventivnog programa koji je strogo evaluiran i pokazuje učinak • educirani učitelji će predstavljati vrijedan resurs i u drugim aktivnostima u školi – naučene tehnike se mogu primjenjivati u svim aktivnostima • povećat će se suradnja među učiteljima • bolja komunikacija/suradnja s roditeljima
Dobiti za učitelja	<ul style="list-style-type: none"> • izgradnja odnosa učitelj – učenik • veća povezanost učenika u razredu • bolji vršnjački odnosi • stvaranje sigurnog i podržavajućeg ozračja u razredu pogodnog za učenje
Dobiti za širu zajednicu	<ul style="list-style-type: none"> • preveden i prilagođen učinkovit program prevencije korištenja sredstava ovisnosti • dokazana učinkovitost programa u hrvatskim uvjetima (kulturalna osjetljivost) • dostupnost učinkovitog programa prevencije za širenje na druge škole i gradove

Pripremila:
doc.dr.sc. Martina Ferić Šlehan
Voditeljica projekta za Hrvatsku